

Safjället

Vandra genom årtusenden

På Safjället kan du vandra genom tusentals år av Mölnalds förhistoria. Området är rikt på fornminnen. Här finns gravar från sten-, brons- och järnålder samt rester av en fornborg.

Med en enastående utsikt över Fässbergsdalen och Mölnalds dalgång kan du fantisera om forntidens landskap, då dalgångarna var en farbar havsvik och Safjället sköt ut som en halvö i skärgården.

Safjället är naturreservat med björkskog, barrskog och ädellövskog. Här finns gott om rådjur, men även älg, skogshare och morkulla.

Livered

Följ de gamla Liveredsbarnas kyrkväg

Ta den södra stigporten från Källeredskyrka och följ den gamla kyrkvägen till platsen för Livereds gamla by.

Där den vildvuxna lövskogen öppnar sig kan du utforska ett kulturlandskap med gårdstomter, stenmurar och många lämningar från tidigare århundradens markanvändning.

Från Livereds damm leder en välbevarad fägata in till den övergivna gårdstomten. Här kan du ana små röjda ytor för odling och trädgårdsväxter som vittnar om livet i gamla Livereds by.

Fagered

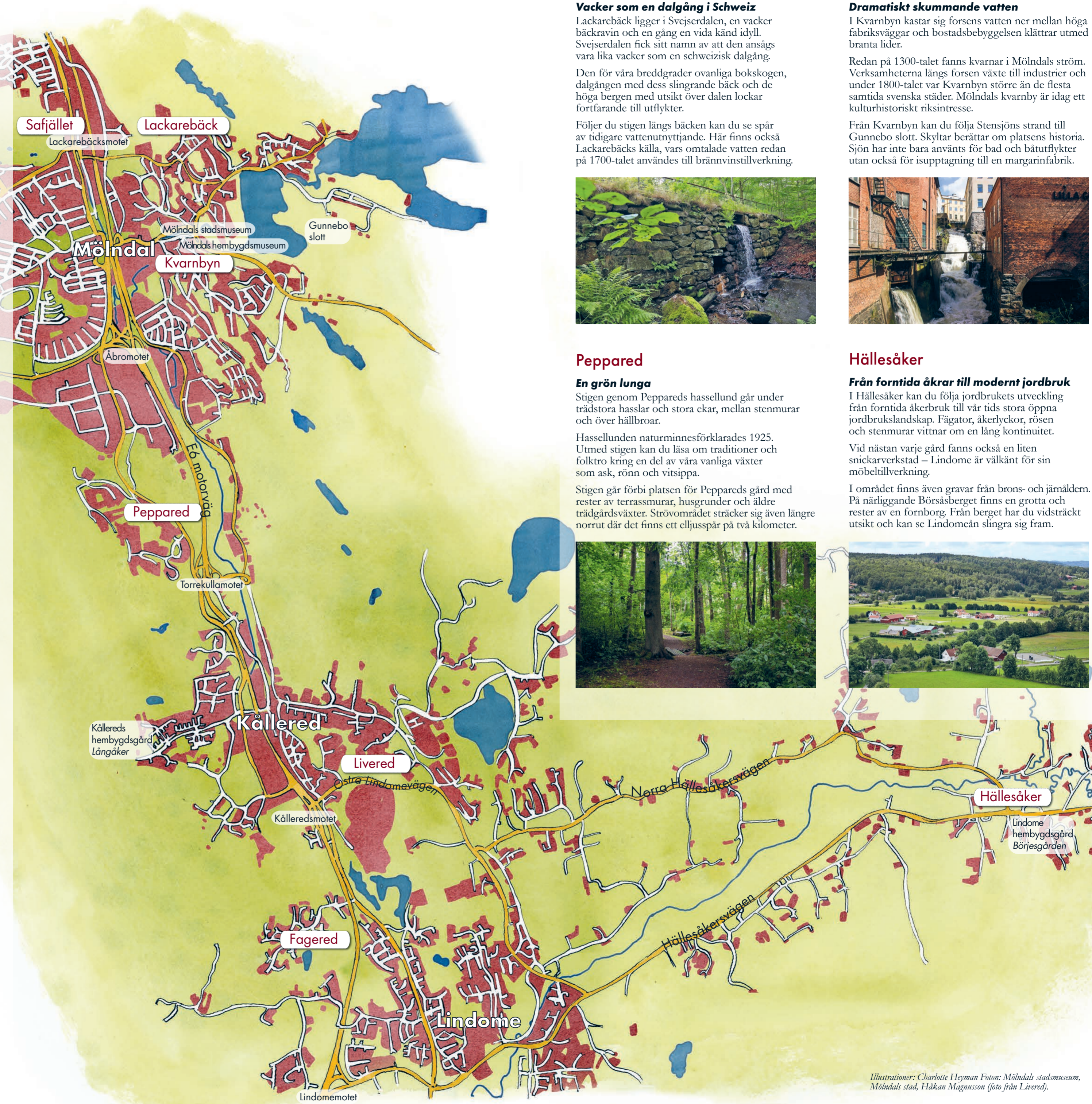
En bygd med stor betydelse

Fagered bjuder på en välbevarad järnåldersmiljö, med rester av en halvveg, spår av äldre jordbruksmark och ett fyrtiotal gravar.

Det stora gravfältet vittnar om att detta har varit ett viktigt område. Stigen går genom härliga ångar och betesmarker med orkidéer som Jungfru Marie nycklar och korallrot.

Promenaden kan fortsätta runt Fageredssjön, en mindre sjö kantad av lövskog och ångsmark. I norr porlar Flabäcken, tidigare riksgrens mellan Sverige och Danmark.

På 1600-talet hölls här gränsförhandlingar mellan ländernas sändebud.

Lackarebäck och Svejserdalen

Vacker som en dalgång i Schweiz

Lackarebäck ligger i Svejserdalen, en vacker bäckravind och en gång en vida känd idyll. Svejserdalen fick sitt namn av att den ansågs vara lika vacker som en schweizisk dalgång.

Den för våra breddgrader ovanliga bokskogen, dalgången med dess slingrande bäck och de höga bergen med utsikt över dalen lockar fortfarande till utflykter.

Följ du stigen längs bäcken kan du se spår av tidigare vattenutnyttjande. Här finns också Lackarebäckskällan, vars omtalade vatten redan på 1700-talet användes till brännvinstillverkning.

Peppared

En grön lunga

Stigen genom Peppareds hassellund går under trädstora hasslar och stora ekar, mellan stenmurar och över hållbroar.

Hassellunden naturminnesförklarades 1925. Utmed stigen kan du läsa om traditioner och folktrö kring en del av våra vanliga växter som ask, rönn och vitsippa.

Stigen går förbi platsen för Peppareds gård med rester av terrassmurar, husgrunder och äldre trädgårdsväxter. Strövområdet sträcker sig även längre norrut där det finns ett eljusspår på två kilometer.

Kvarnbyn och Stensjöpromenaden

Dramatiskt skummande vatten

I Kvarnbyn kastar sig forsens vatten ner mellan höga fabriksväggar och bostadsbebyggelsen klättrar utmed branta liden.

Redan på 1300-talet fanns kvarnar i Mölnalds ström. Verksamheterna längs forsens växte till industrier och under 1800-talet var Kvarnbyn större än de flesta samtida svenska städer. Mölnalds kvarnby är idag ett kulturhistoriskt riksintresse.

Från Kvarnbyn kan du följa Stensjöns strand till Gunnebo slott. Skyltar berättar om platsens historia. Sjön har inte bara använts för bad och båtutflykter utan också för isupptagning till en margarinfabrik.

Hällesåker

Från forntida åkrar till modernt jordbruk

I Hällesåker kan du följa jordbrukets utveckling från forntida åkerbruk till vår tids stora öppna jordbrukslandskap. Fägator, åkerlyckor, rösen och stenmurar vittnar om en lång kontinuitet.

Vid nästan varje gård fanns också en liten snickarverkstad – Lindome är välkänt för sin möbeltillverkning.

I området finns även gravar från brons- och järnåldern. På närliggande Börsåksberget finns en grotta och rester av en fornborg. Från berget har du vidsträckt utsikt och kan se Lindomeån slingra sig fram.

Spår i landskapet

Med den här kartan tar Mölnalds stadsmuseum med dig på kulturhistoriska vandringar till intressanta platser i Mölnald, Källered och Lindome. Läs mer på molndal.se/upplev

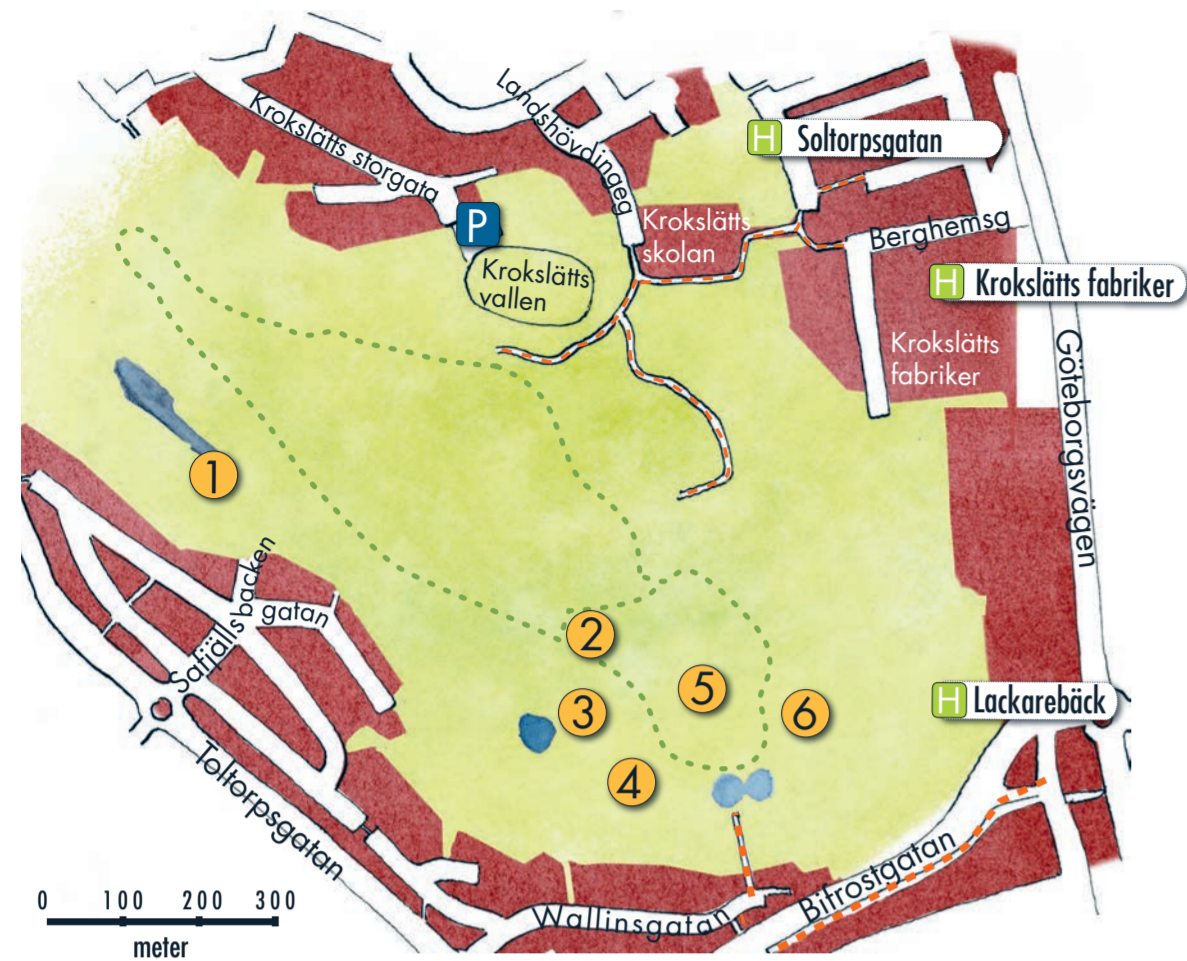
Upptäck mer

- På Mölnalds stadsmuseum hittar du en annan del av vår historia. I Öppna magasinet finns vardagsföremål från 1900-talet. Här får du titta, känna, lyssna, lukta och pröva på. På museet finns också en stor samling av Lindome möbler från 1700- till 1900-tal. museum.molndal.se
- Gunnebo Slott och Trädgårdar är en av Sveriges främsta 1700-talsanläggningar och är vackert beläget mellan Stensjön och Rådasjön. Sedan 2003 är slottets omgivningar kulturreservat. gunneboslott.se
- Flera av områdena med skyltade stigar finns med i Mölnalds stads kulturmiljöprogram. Programmet finns på molndal.se/kulturmiljo
- Fler tips om intressanta utflyktsmål hittar du på upplevmolndal.se

Mer om den lokala historien finns på hembygdsgrändarna i kommunen:

- Mölnalds hembygdsförening: Kvarnbygården, Lantbruks- och industrimuseet, Hem och hushåll. hembygd.se/molndals-hembygdsforening
- Källeredskyrkans hembygdsförening: Långåker. hembygd.se/kallered
- Lindome hembygdsförening: Börjesgården. hembygd.se/lindome-hembygdsförening

Safjället

Vandra genom årtusenden

Safjället är ett lättillgängligt promenadområde med ett elljusspår på 1,5-2,5 km.

Hitta hit: Från Krokslättsvallen kommer du lätt rakt in på elljusspåret. Vid Wallinsgatan finns en mycket brant backe upp till motionslängan.

1. Lämningar efter fornborg
2. Hällkista, yngre stenåldern
3. Hällkista, yngre stenåldern
4. Stensättning, grav yngre bronsåldern
5. f.d. röse, grav äldre bronsåldern
6. Röse, grav äldre bronsåldern

Livered

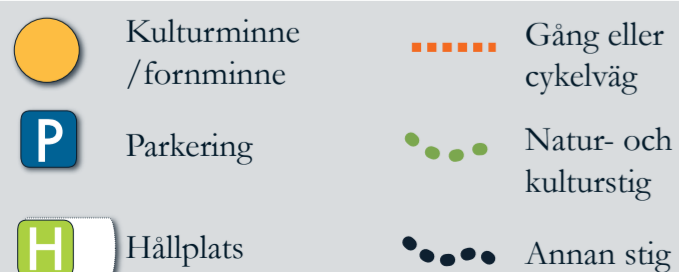

Följ de gamla Liveredsbornas kyrkväg

Kulturstigen är en anlagd skyltad stig som vid torrt väder är lättillgänglig. Genom strövområdet löper även flera mindre stigar.

Hitta hit: Gå in på stigen utmed begravningsplatsen vid Liveredskapell och följ den skyltade stigen in i naturområdet.

1. Kyrkvägen
2. Sommarstugegrund
3. Åkerbruk
4. Gränstolpen
5. Livereds damm
6. Fågatan
7. Livereds gamla by
8. A Fredrikssons gamla väg
9. F Nilssons torpgrunder
10. Avan eller Hängedysängen
11. Stretredsvägen
12. Gravar
13. Torprester

Kvarnbyn

Dramatiskt skummande vatten

I Kvarnbyn promenerar du på gator och branta leder. Du kan ta dig ut på iordningställda utsiktsplatser utmed forsen. Hämta en broschyr och karta med mer historik på Mölndals stadsmuseum.

Hitta hit: Cirka 10 min promenad från Mölndals station.

1. Mölndals stadsmuseum, i en f.d. strumpfabrik
  - 2-3. Kvarngårdar
  4. Royens Kvarngård, numera hembygdsgård med lantbruks- och industrimuseum
  5. Nymans kvarn
  6. Gamla torget med Mölndals gamla stadshus, Viktualieföreningens affär, senare brandstation.
  7. Götiska förbundets friskola
  8. Mölndals gamla sjukstuga, senare bl.a. polishus
- Fabrikörsvillor
■ Industriebyggnader vid forsen
■ Arbetarostäder

Stensjöpromenaden

Från Kvarnbyn till Gunnebo

Mellan Mölndals stadsmuseum i Kvarnbyn och Gunnebo slott är promenaden cirka 3 km och följer befintliga gång- och cykelvägar utmed Stensjön.

Vid Gunnebo bro ansluter promenadvägar som leder vidare in i kulturresevatet Gunnebo.

Hitta hit: Till stadsmuseet från Mölndals station är det cirka 10 minuters promenad.

1. Mölndals stadsmuseum
2. Grevedämmets gamla skola
3. Gunnebo Slott

Fagered

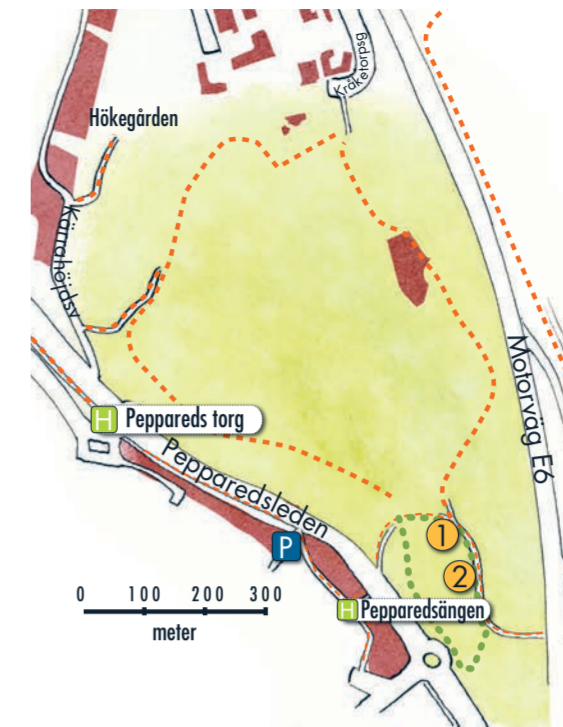
En bygd med stor betydelse

Den skyltade kulturstigen i Fagered går delvis på upptrampade stigar som ansluter till grusvägar och lokalgator.

Hitta hit: Avfart Källeredsmotet. Från Gamla Riksvägen tar du Elof Lindälvs väg som går under motorvägen, skyltat Flabäck.

1. Flabäcksstenen
2. Hällkistan
3. Högen på gravfältet
4. Odlingslandskapet
5. Soldathögarna
6. Hålvägen
7. Gravfältet på Karlabräcka
8. Fornborgen på Borgerås

Peppared

En grön lunga

Peppared är en grön lunga och ett lättillgängligt promenadområde med en uppskyltad anlagd stig. Inom strövområdet finns även ett 2 km långt elljusspår.

Hitta hit: Avfart Torrekullamotet, kör mot Balltorp.

Hållplatsen Pepparedsängen ligger precis intill stigen. Du når även stigen via cykelbanan under motorvägen eller från Kråkatorpsgatan.

1. Lämningar från Peppareds gård
2. Peppareds hasselund

Lackarebäck / Svejserdalen

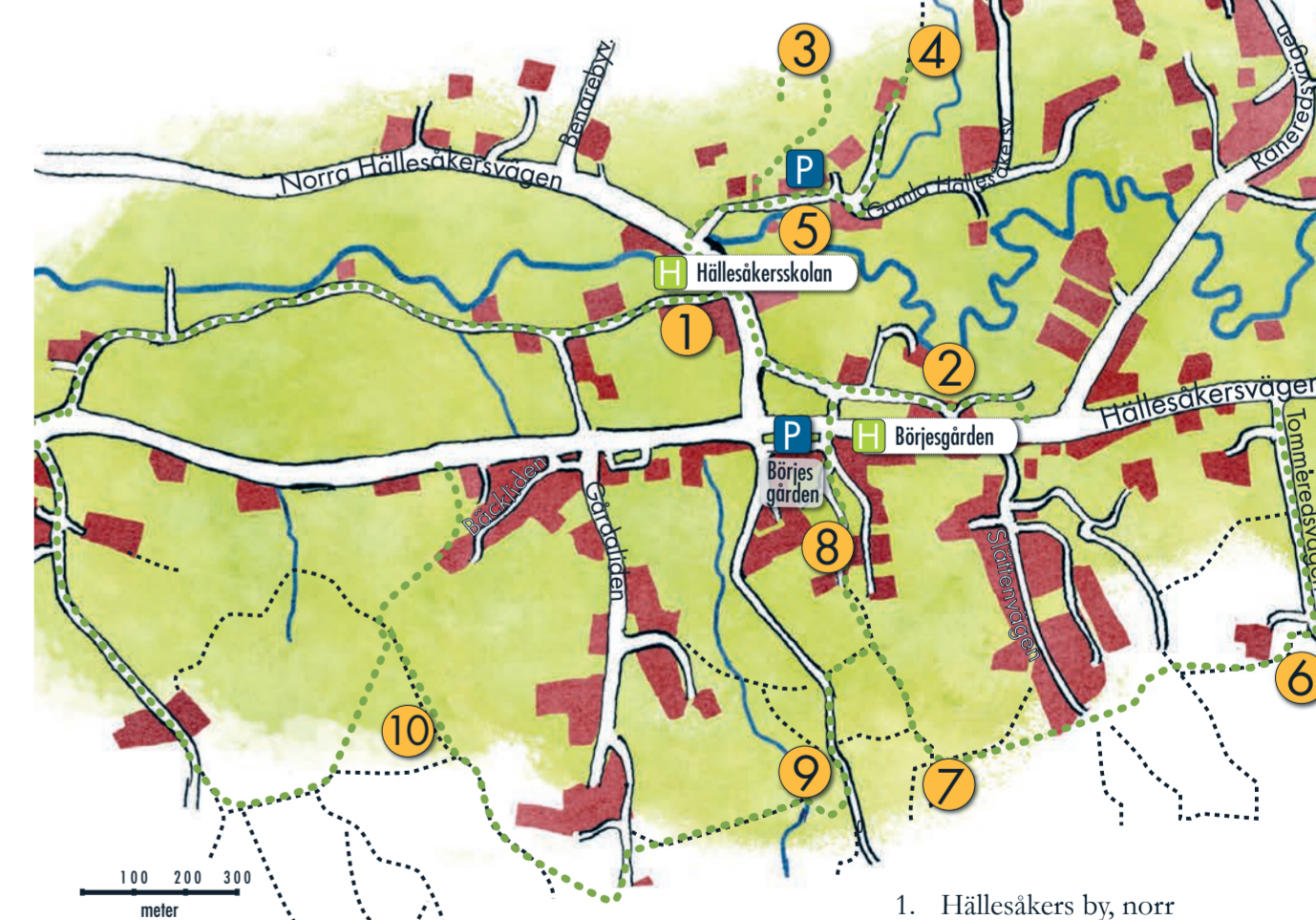
Vacker som en dalgång i Schweiz

I Lackarebäck går du på anlagda gångstigar men kan också göra avstickare på mindre upptrampade stigar.

Hitta hit: Gå in på stigen från Flöjelbergsgatan eller via cykelvägen öster om Lackarebäckshemmet.

1. Kvarndam
2. Kvarngrunden
3. Runstenen
4. Hällbron
5. Lackarebäckskällan
6. Lackarebäcksgård
7. Stenåldersboplatser
8. Ekekullen

Hällesåker

Från forntida åkrar till ett öppet jordbrukslandskap

Terrängen för den skyltade kulturstigen varierar. Här går du på gamla fågator, upptrampade stigar och lokala vägar. Delar av vandringsvägen går på spång över våtmarker. Vi rekommenderar rejäla skor eller stövlar.

Hitta hit: Från Lindomemotet kör du Spårhagavägen och Industrivägen österut. Det finns parkering och information vid Börjesgården, Lindome hembygdsgård och vid Börsås.

1. Hällesåkers by, norr
2. Hällesåkers by, sydost
3. Börsåsberget fornborg och grotta
4. Spår av kvarnlämning
5. Hovgården
6. Tommered
7. Bäck och skogsmyr
8. Hägnaderna och Börjesgården
9. Abrahamstorp
10. Strekered